

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ОПЕРАТИВНО-РЯТУВАЛЬНИХ СИЛ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ В МЕЖАХ ПСИХОЛОГІЇ
ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ»

циклу вибіркової підготовки
за освітньо-науковою програмою «Екстремальна та кризова психологія»,
підготовки доктора філософії
у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
за спеціальністю 053 Психологія

Рекомендовано кафедрою психології
діяльності в особливих умовах
на 2025-2026 навчальний рік.
Протокол від «29» серпня 2025 року № 1.

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни
«Теорія та методологія досліджень в межах психології діяльності в особливих
умовах»

2025 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація (опис) навчальної дисципліни

Знання, які отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Теорія та методологія досліджень в межах психології діяльності в особливих умовах», сприяють теоретичній підготовленості здобувачів наукового ступеню доктора філософії з питань сутності понять і категорій теорії та методології наукових досліджень, практичному ознайомленню з організацією процесу наукового дослідження, формуванням теоретичного і практичного підґрунтя для ефективного, кваліфікованого проведення власних досліджень із застосуванням сучасних теоретичних та емпіричних методів наукового дослідження.

Даний курс передбачає теоретичне і практичне вивчення концептуальних засад, методологічних принципів, механізмів та психологічних особливостей прояву феноменів, які досліджуються в межах психології діяльності в особливих умовах, а також із сучасними науковими підходами до психологічної практики. Він сприяє розвитку наукових та практичних умінь і навичок, формуванню морально-етичних норм і відповідальності та усвідомленню професійної ідентичності.

Відмінною особливістю цього курсу є те, що на заняттях застосовується методи порівняльного теоретичного аналізу психологічних феноменів, активне навчання, творче оперування засвоєними знаннями, розуміння перспектив розвитку сучасної психології та психології діяльності в особливих умовах, розвиток у здобувачів вищої освіти поглиблених наукових компетенцій психолога-науковця та практика.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Назаров Олег Олександрович, професор кафедри психології діяльності в особливих умовах соціально-психологічного факультету, кандидат психологічних наук, професор.
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, кабінет № 234.
E-mail	nazarov_oleh@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	- соціальна психологія; - психологія діяльності в особливих умовах.
Професійні здібності	- супервізія для психологів-практиків, соціальних працівників та працівників кадрових органів
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Onishchenko, N., Pereylygina, L., Nazarov, O., Karikov, S., Riabinina, O., & Gontarenko, L. (2023). Psychosocial assistance within the framework of the social rehabilitation process: prospects for recuperation and reintegrative outcomes. Brazilian Journal of Education, Technology and Society – BRAJETS. Vol. 16 No.se2, p. 155-165: The Global Development of Innovative Technologies and their Impact on the Education.

	https://doi.org/10.14571/brajets.v16.nse2.155-164 Yurchynska H., Ananova I., Nazarov O., Salnikova T., Martynets L. Provision of qualified psychological assistance as a result of crisistraumatic events. AD ALTA: journal of interdisciplinary research. Vol. 12, Issue 2, Special Issue XXXI., MAGNANIMITAS Assn / Hradec Kralove, The Czech Republic, 2022. P. 94-99. http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120231/papers/A_17.pdf Назаров О.О. Психологія діяльності рятувальника: зміст та проблеми для обговорення. Проблеми екстремальної та кризової психології, 2022. № 4(2). С. 30-37. http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/16953 Назаров О.О., Левченко А.С. Особливості досліджень професійних деформацій та деструкцій у вітчизняній психології діяльності в особливих умовах. Проблеми екстремальної та кризової психології, 2025. № 1 (9). С. 46-55. https://doi.org/10.52363/dcpp-2025.1.4
--	---

Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру що п'ятниці з 15.00 до 16.00 в кабінеті № 234. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни: формування знань з методології, теорії методу і процесу, теоретичного та методичного забезпечення науково-дослідної діяльності на всіх етапах власних досліджень, в тому числі у межах психології діяльності в особливих умовах, а також здобуття базових знань з методології, методики та організації наукової діяльності для забезпечення їхньої професійної підготовки у якості науковців.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна, вечірня)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	вибіркова	вибіркова
Навчальний рік	2025-2026	
Семестр(и)	3	3
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	4	4

- загальна кількість годин	120	120
- кількість модулів	1	1
Розподіл часу за навчальним планом:		
- лекції (годин)	18	12
- практичні заняття (годин)	-	-
- семінарські заняття (годин)	22	4
- лабораторні заняття (годин)	-	-
- курсовий проект (робота) (годин)	-	-
- інші види занять (годин)	-	-
- самостійна робота (годин)	80	104
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	на вибір	на вибір
- підсумковий контроль (диференційний залік, іспит)	іспит	іспит

Передумови для вивчення дисципліни

Пререквізити: філософсько-методологічні основи наукових досліджень, інформаційні технології та інструменти в психологічних дослідженнях.

Постреквізити: технології психологічної допомоги особистості в умовах життєвих втрат, психологічна безпека персоналу екстремальних видів діяльності.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньо-наукової програми «Екстремальна та кризова психологія» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	Абревіатура
Мати передові концептуальні та методологічні знання щодо обраної для дослідження проблеми у сфері психології / на межі предметних галузей, а також дослідницькі уміння, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з психології.	ПРН 01.
Розуміти загальні принципи та методи психології, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері психології та у викладацькій практиці.	ПРН 02.
Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти у сфері психології, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні проблеми психології з урахуванням	ПРН 07.

соціальних, економічних, етичних і правових аспектів	
Мати та вміти застосовувати методологічні знання для розв'язання сучасних наукових і прикладних психологічних проблем щодо розвитку та функціонування суб'єкта (індивідуального, групового) в особливих умовах.	ПРН 11.

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності	Абревіатура
Здатність розв'язувати комплексні проблеми психології на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.	ЗК 04.
Здатність виокремлювати, систематизувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.	СК 01.
Уміння толерувати невизначеність і доводити унікальність власного наукового пошуку в умовах інформаційного / цифрового суспільства.	СК 07.
Здатність застосовувати методологію наукових досліджень з метою розв'язання нових наукових і прикладних психологічних проблем, пов'язаних із процесами розвитку та функціонування суб'єкта (індивідуального, групового) в особливих умовах.	СК 08.

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. Теорія та методологія досліджень в межах психології діяльності в особливих умовах.

Тема 1. Наукові дослідження як форма існування і розвитку науки.

Тема 2. Методологічні засади наукового психологічного дослідження.

Тема 3. Наукове психологічне дослідження: сутність, особливості та етапи.

Тема 4. Теоретичні та комплексні методи наукового дослідження в межах психології діяльності в особливих умовах.

Тема 5. Емпіричні методи наукового дослідження в межах психології діяльності в особливих умовах.

Тема 6. Математичні та статистичні методи наукового психологічного дослідження діяльності в особливих умовах.

Тема 7. Інформаційна база наукових досліджень.

Тема 8. Презентація результатів наукового психологічного дослідження.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (очна (денна, вечірня) форма навчання):

Назви модулів і тем	Очна (денна, вечірня) форма навчання					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	семінарські заняття	практичні заняття	самостійна робота	поточний контроль
3 - й семестр						
Модуль 1. Теорія та методологія досліджень в межах психології діяльності в особливих умовах.						
Тема 1. Наукові дослідження як форма існування і розвитку науки.	14	2	2	-	10	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання
Тема 2. Методологічні засади наукового дослідження.	14	2	2	-	10	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання
Тема 3. Наукове психологічне дослідження: сутність, особливості та етапи.	14	2	2	-	10	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання
Тема 4. Теоретичні та комплексні методи наукового дослідження в межах психології діяльності в особливих умовах.	14	2	2	-	10	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання
Тема 5. Емпіричні методи наукового дослідження в межах психології діяльності в особливих умовах.	18	4	4	-	10	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання
Тема 6. Математичні та статистичні методи наукового психологічного дослідження діяльності в особливих умовах.	12	2	2	-	8	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання
Тема 7. Інформаційна база наукових досліджень.	12	2	2	-	8	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання
Тема 8. Презентація результатів наукового	14	2	4	-	8	усні та письмові опитування, індивідуальні

дослідження.						завдання
Модульна (контрольна) робота	8	-	2	-	6	письмова модульна контрольна робота
Разом за модулем 1	120	18	22	-	80	-
Разом за 4 семестр	120	18	22	-	80	-
Разом	120	18	22	-	80	-

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Наукові дослідження як форма існування і розвитку науки.	2
2.	Методологічні засади наукового психологічного дослідження.	2
3.	Наукове психологічне дослідження: сутність, особливості та етапи.	2
4.	Теоретичні та комплексні методи наукового дослідження в межах психології діяльності в особливих умовах	2
5.	Емпіричні методи наукового дослідження в межах психології діяльності в особливих умовах.	4
6.	Математичні та статистичні методи наукового психологічного дослідження діяльності в особливих умовах.	2
7.	Інформаційна база наукових досліджень.	2
8.	Презентація результатів наукового психологічного дослідження.	4
	Разом	20

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (заочна (дистанційна) форма):

Назви модулів і тем	Заочна (дистанційна) форма навчання					
	Кількість годин					
	у тому числі					
	усього	лекції	семінарські заняття	практичні заняття	самостійна робота	поточний контроль
3 - й семестр						
Модуль 1. 1. Теорія та методологія досліджень в межах психології діяльності в особливих умовах..						
Тема 1. Наукові дослідження як форма існування і розвитку науки.	14	2	-	-	12	індивідуальні завдання

Тема 2. Методологічні засади наукового дослідження.	14	2	-	-	12	індивідуальні завдання
Тема 3. Наукове психологічне дослідження: сутність, особливості та етапи.	14	1	-	-	13	індивідуальні завдання
Тема 4. Теоретичні та комплексні методи наукового дослідження в межах психології діяльності в особливих умовах.	14	1	-	-	13	індивідуальні завдання
Тема 5. Емпіричні методи наукового дослідження в межах психології діяльності в особливих умовах.	18	1	-	-	17	індивідуальні завдання
Тема 6. Математичні та статистичні методи наукового психологічного дослідження діяльності в особливих умовах.	12	1	-	-	11	індивідуальні завдання
Тема 7. Інформаційна база наукових досліджень.	12	2	-	-	10	індивідуальні завдання
Тема 8. Презентація результатів наукового дослідження.	14	2	2	-	10	індивідуальні завдання
Модульна (контрольна) робота	8	-	2	-	6	письмова модульна контрольна робота
Разом за модулем 1	120	12	4	-	104	-
Разом за 4 семестр	120	12	22	-	104	-
Разом	120	12	22	-	104	-

Індивідуальні завдання.

До індивідуальних завдань відноситься: написання рефератів, есе, аналіз практичних, проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень до виступу на конференції, участь в олімпіадах тощо.

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань.

1. Наука та наукова діяльність. Види наукової діяльності.
2. Наука XX і XXI століття: характерні особливості.
3. Наукова ідея, науковий принцип. Наукові поняття та гіпотези.

4. Методологія наукового дослідження.
5. Фундаментальні наукові дослідження.
6. Прикладні наукові дослідження.
7. Науковий період розвитку психології діяльності в особливих умовах як галузі вітчизняної психологічної науки. Вітчизняні наукові школи.
8. Гендерна складова у дослідженнях в межах вітчизняної наукової спеціальності 19.00.09 - «Психологія діяльності в особливих умовах».
9. Теоретико-методологічні аспекти наукових досліджень в межах психології діяльності в особливих умовах.
10. Загальнонаукові методи дослідження.
11. Загальні відомості про теоретичні дослідження.
12. Організація наукової діяльності в Україні.
13. Науково-теоретичні аспекти досліджень в межах психології діяльності в особливих умовах.
14. Основні етапи наукового психологічного дослідження.
15. Формулювання теми та постановка проблеми наукового дослідження.
16. Методологія теоретичних наукових досліджень.
17. Метод системного аналізу у психологічних дослідженнях.
18. Особливості використання емпіричних методів наукових досліджень в межах психології діяльності в особливих умовах.
19. Особливості використання математичних та статистичних методів у наукових дослідженнях в межах психології діяльності в особливих умовах.
20. Експеримент як засіб отримання нових знань. Розробка методики експерименту.
21. Вимоги щодо проведення статистичних спостережень.
22. Загальні відомості про моделювання систем. Методи математичного моделювання у психологічних дослідженнях.
23. Наукова інформація та способи її пошуку.
24. Поняття «інформаційний пошук». Етапи інформаційного пошуку.
25. Електронні засоби пошуку інформації.
26. Особливості інформаційного пошуку при проведенні наукового дослідження.
27. Наукова публікація: поняття, функції та основні види.
28. Наукова стаття та її структурні елементи.
29. Тези наукової доповіді. Правила їх написання.
30. Пошук, накопичення та обробка наукової інформації.

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується **в таких формах**: навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, модульні

контрольні роботи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються такі **методи навчання і викладання**:

- методи навчання за джерелами набуття знань: лекція, пояснення, бесіда, обговорення матеріалу що вивчається;
- наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження);
- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається, а саме проблемний виклад та частково-пошуковий;
- робота з навчально-методичною літературою та із використанням технічних ресурсів;
- самостійна робота.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: диференційований залік, індивідуальні завдання, есе, реферати, доповіді тощо.

Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі індивідуального опитування; виступів на семінарських заняттях, виконання індивідуальних завдань; виконання модульних контрольних робіт тощо.

Підсумковий контроль здійснюється у формі диференційного заліку.

Розподіл балів, які отримують здобувачі, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якої є іспит.

- **очна (денна, вечірня) форма навчання:**

Розподіл балів		
Поточний контроль та самостійна робота	* Іспит	Сума балів за дисципліну
Модуль 1		

Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Індивідуальні завдання	* Модульна контрольна робота	до 40	100
до 3	до 3	до 3	до 3	до 6	до 3	до 3	до 3	до 8	до 25		

- заочна (дистанційна) форма навчання:

Розподіл балів											
Поточний контроль та самостійна робота										* Іспит	Сума балів за дисципліну
Модуль 1											
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Індивідуальні завдання	* Модульна контрольна робота	до 40	100
-	-	-	-	-	-	-	-	до 8	до 52		

* – обов'язкові види навчального контролю.

Поточний контроль.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті:

3 бали – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни.

2 бали – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє.

1 бал – завдання виконане частково, допущено значні помилки.

0 балів – завдання не виконане.

Модульний контроль.

Перелік теоретичних питань для підготовки до модульного контролю:

Модуль № 1.

1. Надати загальні відомості про науку та наукові дослідження.
2. Представити критерії, принципи та рівні наукового пізнання.
3. Описати науковий період розвитку психології діяльності в особливих умовах як галузі вітчизняної психологічної науки.

4. Охарактеризувати вітчизняні наукові школи в межах психології діяльності в особливих умовах.

5. Охарактеризувати гендерну складову вітчизняної наукової спеціальності 19.00.09 - «Психологія діяльності в особливих умовах».

6. Розкрити поняття: ідея та основні етапи наукового дослідження.

7. Надати класифікацію наукових теорій.

8. Розкрити зв'язок наукової діяльності та глобалізації науки.

9. Охарактеризувати нормативне регулювання наукової діяльності в Україні.

10. Навести інформацію щодо установ, які безпосередньо здійснюють наукові дослідження в Україні.

11. Охарактеризувати основні методологічні підходи в науковому дослідженні.

12. Розкрити зміст основних етапів наукового психологічного дослідження.

13. Розкрити поняття проблематики наукового дослідження та його складових.

14. Охарактеризувати теоретико-методологічні аспекти наукових досліджень в межах психології діяльності в особливих умовах.

15. Розкрити сутність складових структури наукового дослідження: тема, актуальність, об'єкт і предмет дослідження.

16. Розкрити сутність складових структури наукового дослідження: гіпотеза, мета і завдання дослідження.

17. Розкрити сутність складових структури наукового дослідження: наукова новизна і теоретичне значення результатів дослідження.

18. Розкрити сутність складових структури наукового дослідження: достовірність (вірогідність), практичне значення результатів дослідження та їх впровадження.

19. Охарактеризувати теоретико-методологічні аспекти наукових досліджень в межах психології діяльності в особливих умовах.

20. Проаналізувати зміст загальних та спеціальних методів психологічного дослідження.

21. Проаналізувати основні організаційні етапи наукового психологічного дослідження.

22. Надати класифікацію загальних та спеціальних методів наукового дослідження.

23. Проаналізувати класифікацію методів, що використовуються у психологічних дослідженнях.

24. Охарактеризувати теоретичні методи наукового психологічного дослідження.

25. Дати загальну характеристику комплексним методам наукового психологічного дослідження.

26. Проаналізувати науково-теоретичні аспекти досліджень в межах психології діяльності в особливих умовах.

27. Розкрити сутність експерименту та загальні вимоги до його проведення.

28. Охарактеризувати принципи та стратегії експериментального дослідження в психології.

29. Дати класифікацію наукових експериментів.
30. Описати класичну методику планування наукових експериментів.
31. Розкрити особливості використання емпіричних методів наукових досліджень в межах психології діяльності в особливих умовах.
32. Розкрити особливості експериментального дослідження в психології.
33. Описати вимоги до експериментатора та до діагностичних методик.
34. Розкрити сутність та дати загальну характеристику математичним методам наукового дослідження в психології.
35. Розкрити сутність та дати загальну характеристику статистичним методам наукового дослідження в психології
36. Розкрити зміст описових статистичних методів.
37. Розкрити зміст методів математичної статистики для перевірки гіпотез
38. Розкрити зміст методу математичного моделювання.
39. Надати загальні характеристики кореляційному, регресивному, факторному та дисперсійному аналізу у психологічних дослідженнях.
40. Розкрити особливості використання математичних та статистичних методів у наукових дослідженнях в межах психології діяльності в особливих умовах.
41. Визначити роль комп'ютерних технологій та інструментарію у наукових дослідженнях.
42. Описати складові інформаційної бази наукових досліджень:
43. Охарактеризувати джерела первинної та вторинної наукової інформації.
44. Проаналізувати особливості сучасних платформи для обговорення наукових питань, обміну досвідом, отримання консультацій.
45. Описати склад та особливості інформаційної бази наукових досліджень в межах психології діяльності в особливих умовах.
46. Охарактеризувати загальні вимоги щодо презентації інформації про наукові результати.
47. Описати види наукових публікацій за результатами наукових досліджень.
48. Охарактеризувати загальні вимоги щодо оформлення результатів науково-дослідної роботи.
49. Розкрити поняття: впровадження, апробація та оприлюднення результатів наукового дослідження.
50. Надати прийоми викладення матеріалів наукового дослідження.
51. Описати порядок складання та оформлення звітів з науково-дослідних робіт.
52. Охарактеризувати основні вимоги щодо впровадження та ефективності наукових досліджень.
53. Охарактеризувати основні вимоги щодо апробації та оприлюднення результатів наукового дослідження.
54. Проаналізувати загальні вимоги щодо визначення ефективності наукових досліджень.

Критерії оцінювання знань здобувачів під час виконання модульних контрольних робіт.

Модуль № 1 для очної (денної, вечірньої) форми навчання:

25 балів – завдання вірно виконано з дотриманням всіх вимог до виконання есе;
 18-24 бали – завдання виконано вірно, але недостатнє обґрунтування відповіді, допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;
 8-17 балів – завдання розв'язано частково, недостатнє обґрунтування відповіді, допущені граматичні чи стилістичні помилки;
 1-7 балів – завдання розв'язано частково, відсутні обґрунтування відповіді, допущені суттєві граматичні чи стилістичні помилки;
 0 балів – відповідь відсутня.

Модуль № 1 для заочної (дистанційної) форми навчання:

48-52 бали – завдання вірно виконано з дотриманням всіх вимог до виконання есе;
 25-47 балів – завдання виконано вірно, але недостатнє обґрунтування відповіді, допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;
 10-24 бали – завдання розв'язано частково, недостатнє обґрунтування відповіді, допущені граматичні чи стилістичні помилки;
 1-9 балів – завдання розв'язано частково, відсутні обґрунтування відповіді, допущені суттєві граматичні чи стилістичні помилки;
 0 балів – відповідь відсутня.

Індивідуальні завдання.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань.

7-8 балів – самостійна робота здобувачем виконана в повному обсязі;
 5-6 балів – робота виконана в повному обсязі, але допущені незначні помилки;
 3-4 бали – обсяг виконаних завдань становить від 50% до 80% від загального обсягу;
 2 бали – виконана частина роботи складає від 40% до 49% від загального обсягу;
 1 бал – в цілому обсяг виконаних завдань складає менше 29% від загального обсягу;
 0 балів – завдання передбачене на індивідуальну самостійну роботу здобувачем не виконане.

Підсумковий контроль.

Здійснюється шляхом підрахунку сумарної кількості балів, отриманих разом за всі види навчальної роботи та накопичених протягом семестру, за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі усного іспиту, результати якого у балах від 0 до 40 входять до загального підсумкового контролю.

Кожен варіант екзаменаційного білету складається з двох питань. Відповіді на поставленні питання слухачів повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо),

оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Критерії оцінювання знань здобувачів на іспиті:

32-40 балів – в повному обсязі здобувач володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст питань;

25-31 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст поставлених питань. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

18-24 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

10-17 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Недостатньо розкритий зміст питань та завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності;

1-9 балів – частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту питань.

Перелік теоретичних питань для підготовки до іспиту:

1. Надати загальні відомості про науку та наукові дослідження.
2. Представити критерії, принципи та рівні наукового пізнання.
3. Описати науковий період розвитку психології діяльності в особливих умовах як галузі вітчизняної психологічної науки.
4. Охарактеризувати вітчизняні наукові школи в межах психології діяльності в особливих умовах.
5. Охарактеризувати гендерну складову вітчизняної наукової спеціальності 19.00.09 - «Психологія діяльності в особливих умовах».
6. Розкрити поняття: ідея та основні етапи наукового дослідження.
7. Надати класифікацію наукових теорій.
8. Розкрити зв'язок наукової діяльності та глобалізації науки.
9. Охарактеризувати нормативне регулювання наукової діяльності в Україні.
10. Навести інформацію щодо установ, які безпосередньо здійснюють наукові дослідження в Україні.
11. Охарактеризувати основні методологічні підходи в науковому дослідженні.
12. Розкрити зміст основних етапів наукового психологічного дослідження.
13. Розкрити поняття проблематики наукового дослідження та його складових.
14. Охарактеризувати теоретико-методологічні аспекти наукових досліджень в межах психології діяльності в особливих умовах.

15. Розкрити сутність складових структури наукового дослідження: тема, актуальність, об'єкт і предмет дослідження.

16. Розкрити сутність складових структури наукового дослідження: гіпотеза, мета і завдання дослідження.

17. Розкрити сутність складових структури наукового дослідження: наукова новизна і теоретичне значення результатів дослідження.

18. Розкрити сутність складових структури наукового дослідження: достовірність (вірогідність), практичне значення результатів дослідження та їх впровадження.

19. Охарактеризувати теоретико-методологічні аспекти наукових досліджень в межах психології діяльності в особливих умовах.

20. Проаналізувати зміст загальних та спеціальних методів психологічного дослідження.

21. Проаналізувати основні організаційні етапи наукового психологічного дослідження.

22. Надати класифікацію загальних та спеціальних методів наукового дослідження.

23. Проаналізувати класифікацію методів, що використовуються у психологічних дослідженнях.

24. Охарактеризувати теоретичні методи наукового психологічного дослідження.

25. Дати загальну характеристику комплексним методам наукового психологічного дослідження.

26. Проаналізувати науково-теоретичні аспекти досліджень в межах психології діяльності в особливих умовах.

27. Розкрити сутність експерименту та загальні вимоги до його проведення.

28. Охарактеризувати принципи та стратегії експериментального дослідження в психології.

29. Дати класифікацію наукових експериментів.

30. Описати класичну методику планування наукових експериментів.

31. Розкрити особливості використання емпіричних методів наукових досліджень в межах психології діяльності в особливих умовах.

32. Розкрити особливості експериментального дослідження в психології.

33. Описати вимоги до експериментатора та до діагностичних методик.

34. Розкрити сутність та дати загальну характеристику математичним методам наукового дослідження в психології.

35. Розкрити сутність та дати загальну характеристику статистичним методам наукового дослідження в психології

36. Розкрити зміст описових статистичних методів.

37. Розкрити зміст методів математичної статистики для перевірки гіпотез

38. Розкрити зміст методу математичного моделювання.

39. Надати загальні характеристики кореляційному, регресивному, факторному та дисперсійному аналізу у психологічних дослідженнях.

40. Розкрити особливості використання математичних та статистичних методів у наукових дослідженнях в межах психології діяльності в особливих умовах.

41. Визначити роль комп'ютерних технологій та інструментарію у наукових дослідженнях.

42. Описати складові інформаційної бази наукових досліджень:

43. Охарактеризувати джерела первинної та вторинної наукової інформації.

44. Проаналізувати особливості сучасних платформи для обговорення наукових питань, обміну досвідом, отримання консультацій.

45. Описати склад та особливості інформаційної бази наукових досліджень в межах психології діяльності в особливих умовах.

46. Охарактеризувати загальні вимоги щодо презентації інформації про наукові результати.

47. Описати види наукових публікацій за результатами наукових досліджень.

48. Охарактеризувати загальні вимоги щодо оформлення результатів науково-дослідної роботи.

49. Розкрити поняття: впровадження, апробація та оприлюднення результатів наукового дослідження.

50. Надати прийоми викладення матеріалів наукового дослідження.

51. Описати порядок складання та оформлення звітів з науково-дослідних робіт.

52. Охарактеризувати основні вимоги щодо впровадження та ефективності наукових досліджень.

53. Охарактеризувати основні вимоги щодо апробації та оприлюднення результатів наукового дослідження.

54. Проаналізувати загальні вимоги щодо визначення ефективності наукових досліджень.

Політика викладання навчальної дисципліни

Політика відвідування аудиторних занять (особиста присутність студента): відвідування занять є обов'язковим компонентом в системі вивчення курсу, набуття загальних та фахових компетентностей (відвідування лекцій та практичних занять). За об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, стажування, мобільність, індивідуальний графік, інше) аудиторні види занять та завдань можуть бути трансформовані в систему дистанційного навчання.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання), до яких має бути виконано певне завдання. За наявності поважних причин (відповідно до інформації, яку надано деканатом) здобувач має право на складання індивідуального графіку вивчення окремих тем дисципліни. Роботи, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: дотримання академічної

добросовісності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел у проектних завданнях. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Боснюк В.Ф. Математичні методи в психології: курс лекцій. Мультимедійне навчальне видання – Х.: НУЦЗУ, 2020. – 141 с.
2. Екстремальна психологія: / [Євсюков О.П., Куфлієвський А.С., Лебедєв Д.В., Назаров О.О. та ін.] ; за заг. ред. О.В. Тімченка. - [підручник] - К. : Август Трейд, 2007. - 502 с.
3. Використання психотренінгових технологій у практичній діяльності ДСНС України: практичний poradnik / С.Ю. Лебедєва, Я.О. Овсяннікова, Н.В. Оніщенко, А.Ю. Побідаш, Д.С. Похілько. За заг. ред. В.П. Садового; НУЦЗУ. – Х.: ФОП Панов А.М., 2018. – 340 с.
4. Кердивар В.В., Овсяннікова Я.О., Перелигіна Л.А., Похілько Д.С., Тімченко О.В., Шашенков Д.М. Генезис вітчизняної спеціальності 19.00.09 – «Психологія діяльності в особливих умовах»: монографія / за заг. ред. проф. О.В. Тімченка. Харків : Факт, 2024. 315 с.
5. Кризова психологія: Навчальний посібник / За заг. ред. проф. О.В. Тімченка. – Х.: НУЦЗУ, КП «Міська друкарня», 2010. – 383 с.
6. Максименко С.Д., Носенко Е.Л. Експериментальна психологія. Підручник. - К.: Центр учбової літератури, 2021. - 360 с.
7. Медведєв В.С. Проблеми професійної деформації співробітників ОВС (теоретичні та прикладні аспекти): Монографія / Медведєв В.С. - К.: Національна академія внутрішніх справ України. - 1996. - 192 с.
8. Москальов І.О., Лисенко Д.П. Застосування методів математичної статистики у психолого-педагогічних дослідженнях: навч. посіб. Київ : НУОУ, 2023. 187 с.
9. Оніщенко Н.В. Пам'яті професора Олександра Володимировича. Проблеми екстремальної та кризової психології, 2025. № 1 (9). С. 183-185.

10. Основи психологічного забезпечення діяльності МНС: Підручник / За заг. ред. В.П. Садового. – Х.: УЦЗУ, 2009. – 244 с.
11. Панок В.Г. Прикладна психологія. Теоретичні проблеми : монографія / В.Г. Панок. - Київ : Ніка-Центр, 2017. - 188 с.
12. Потапчук Є.М. Теорія та практика збереження психічного здоров'я військовослужбовців: [монографія] / Євген Михайлович Потапчук. -Хмельницький: вид-во Національної академії ДПСУ, 2004. - 323 с.
13. Практична психологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М.С. Корольчук, Г.М. Ржевський та ін. – К.: Київ. нац.. торг.-екон. ун-т, 2014. – 728 с.
14. Приходько І.І. Засади психологічної безпеки персоналу екстремальних видів діяльності: Монографія. – Х.: Акад. ВВ МВС України, 2013. – 745 с.
15. Психологія професійної діяльності офіцера : [підручник] /В.Г.Кремень, М.В. Костицький, С.Д. Максименко, О.Д. Сафін - Хм.: Вид-во АПВУ, 1999. - 464 с.
16. Психологічні наслідки перебування рятувальників у зоні проведення антитерористичної операції: монографія / За заг. ред. Н.В. Оніщенко, О.В. Тімченка. – Х.: ФОП Панов А.М., 2019. – 176 с.
17. Психологічні технології ефективного функціонування та розвитку особистості: [Монографія] / За ред. С.Д. Максименка, С.Б. Кузікової, В.Л. Зливкова. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2019. – 540 с.
18. Психологія наукової діяльності : [Монографія] / Н.Ю. Волянчук, Г.В. Ложкін, А.Б. Колосов, Б.В. Андрійцев. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського; Центр ДЗК, 2020. - 362 с.
19. Сардак С. Е. Основи наукових досліджень : [Навчальний посібник]/ С. Е. Сардак. – Д. : ДГУ, 2018. - 103 с.
20. Сафін О.Д. Психолого-акмеологічні основи професійного та особистісного самовдосконалення співробітників правоохоронних органів України: [монографія] / О.Д. Сафін, В.С. Сідак. - Київ : Вид-во НА СБ України, 2004. - 178 с.
21. Сидоренко В.В. Методологія і методи наукових досліджень: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО, 2024. - 150 с.
22. Сусліков Л.М., Студеняк І.П. Презентація наукових результатів: навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2019. 300 с.
23. Тімченко О.В. Вони були першими: (вітчизняні доктори наук за спеціальністю 19.00.09 – «Психологія діяльності в особливих умовах»). Проблеми екстремальної та кризової психології, 2021. № 2(2). С. 110-117. <http://dcpp.nuczu.edu.ua/uk/2-10.html>

24. Туриніна О. Л. Методологія та методи психологічного дослідження: навч.-метод. посіб. / О. Л. Туриніна. - Київ : ДП "Вид. дім "Персонал", 2018. - 206 с. - Бібліогр.: с. 199-205.

25. Шашенков Д.М. Генезис вітчизняної спеціальності 19.00.09 - «Психологія діяльності в особливих умовах». : дис. ... доктора філософії: 19.00.09. НУЦЗ України. Харків, 2023. 342 с. Режим доступу: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/18413/1/dis%20Shashenkov.pdf>

26. Широбоков Ю.М. Теоретичні та прикладні аспекти психології військового полону: монографія. Харків: ТОВ «В СПРАВІ», 2020. – 476 с.

Інформаційні ресурси:

1. Науковий журнал «Проблеми екстремальної та кризової психології»: <http://dcpn.nuczu.edu.ua/uk/>
2. Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua/>
3. Українські підручники он-лайн: <http://pidruchniki.ws/>
4. Психологічна бібліотека Псі-фактор: <http://psyfactor.org>
5. Наукова бібліотека Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова: <http://hklb.npu.edu.ua/>

Крім вказаних вище джерел є доцільним використання інших електронних ресурсів із зазначенням авторів, назви матеріалу на сайті та адреси в Інтернеті.

Розробник:

професор кафедри

психології діяльності в особливих умовах,

кандидат психологічних наук, професор

Олег НАЗАРОВ